

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

1. Miejscowość

K I E L C E

2. Nazwa

KOMIN

w zespole zabudowań fabrycznych dawnej Fabryki Cementu Portlandzkiego „Kielce” (obecnie WSP Spółem)

3. Czas powstania

1889 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Komin wraz z budynkiem fabrycznym przy ul. Mielczarskiego 93-95, widok od strony wsch. od ul. Siennej.

4. Adres

**ul. Mielczarskiego 93-95
25-726 Kielce**

dz. 220/9, obręb: 0015 Kielce

5. Przynależność administracyjna

województwo
ŚWIĘTOKRZYSKIE
powiat
KIELCE
gmina
KIELCE

6. Formy ochrony

**Stwierdzam zgodność
z oryginałem**

Kielce, dnia **30.04.2026**

GŁÓWNY SPECJALISTA,
mgr Beata Kamińska

8. Historia, opis, wartości

Historia: na zachód od historycznego centrum miasta, w obszarze wsi Czarnów (włączona do Kielc w 1930 r.), na terenie „folwarku Jabłonowskiego” w 1884 r., korzystając z lokalizacji w sąsiedztwie linii kolejowej, znany kielecki przedsiębiorca Ludwik Stumpf uruchomił w 1884 r. tzw. fabrykę TRYPOLITU. Kłopoty ze zbytem sprawiły, że już w 1886 r. zawiązano spółkę powołującą Fabrykę Cementu Portlandzkiego „Kielce”. Szybko wybudowano nowe hale, wydajną i nowoczesną kotłownię, warsztaty mechaniczne, piec szybów do wypału klinkieru, suszarnie, silosy i magazyny do wytwarzania produkowanych jednocześnie cegieł betonowych. Brak zysków sprawił jednak, że już 1907 r. Magistrat Miasta Kielc przystąpił do wyprzedazy fabryki. W 1920 r. teren fabryki i zabudowania zakupione zostały przez Spółdzielnię Spożyców SPOŁEM z inicjatywy dyrektora Romualda Mielczarskiego. Obiekt składał się z kotłowni, dużego trzykondygnacyjnego budynku produkcyjnego, ogromnego jak na tamte czasy silosu na cement. Zabudowania obejmowały ponad tysiąc m2 pod dachem w piętrowym budynku głównym i drewnianych halach magazynowych oraz ogrodzone place składowe na powierzchni blisko 6 ha i własną bocznicę kolejową. Do najstarszej zabudowy zespołu należą: (1) komin fabryczny, z datą „1889”, (2) budynek fabryczny murowano-drewniany, nazywany „mydlarnią” w części drewniany, w części żelbetowy, wybudowany w 1884 r., rozbudowany w 1889 r., oraz sąsiedni do niego budynek ustawiony wzdłuż obecnej ul. Grunwaldzkiej, niestety znacznie przebudowany.

Opis: komin zlokalizowany w centrum zespołu, w sąsiedztwie budynku fabrycznego, na wsch. od niego. Komin ceglany, ustawiony na wysokiej sześcienniej podstawie, murowanej z cegły, o dekoracyjnym układzie wątku ceglanego. Podstawa z cokółem, partią środkową wysoką, z płyciną, oraz partią wieńczącą – z dekoracyjnym układem gzymsów schodkowych, kostkowych i zwieńczeniem wielospadowym przechodzącym w podstawę koła właściwego komina. Komin wysoki na około 40 m, obecnie spięty w części przyziemia oraz w szczycie kłamiarami stabilizującymi konstrukcję. W górnej części ułożona z cegieł data „1889”.

Wartości: komin fabryczny posiada wartości historyczne, artystyczne i naukowe wynikające z historii, dobrze zachowanej substancji budowlanej i dyspozycji architektonicznej – użyłtarnej i prostej, ale opracowanej, zgodnie z tendencjami przemysłowej architektury XIX w. Zespół budynku i komina stanowi ostatni relikwiny przemysłowej zabudowy dawnych Kielc na zach. od linii kolejowej, w której konsekwencji się rozwinął.

zabytek architektury
murowanej

.....

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania: dobry. Komin w średnim stanie technicznym, w chwili obecnej jednak bez zagrożenia. Pod względem zabytkowym zachowany dobrze, ma czytelną pierwotną formę architektoniczną świadcząca o funkcji i czasie powstania. Komin zabezpieczony kłamiarami spinającymi ze względów technicznych. Komin wciąż użytkowany w ramach funkcjonującej kotłowni, która jednak planowana jest do wyłączenia z użytku.

Postulaty dotyczące konserwacji

- zachować komin w jego strukturze budowlanej, prowadzić działania mające na celu stabilizację konstrukcji i utrzymanie jego wartości zabytkowych;
- oraz:
- prowadzić okresowe kontrole stanu zachowania;
- zachować zabytek oraz jego otoczenie w jak najlepszym stanie;
- korzystać z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

Wszelkie prace dążące do zmiany stanu zachowania oraz wyglądu zewnętrznego komina fabrycznego wymagają prowadzenia ich w porozumieniu z SWKZ w Kielcach, w tym stosownie do art. 39 ust. 3 Prawo budowlane.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

**Stwierdzam zgodność
z oryginałem**

Piotr Spurek
listopad 2024

Kielce, dnia 30.10.2024

GŁÓWNY SPECJALISTA
mgr Beata Kamińska

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków